

ИЗ ДЕЙНОСТТА НА ИНСТИТУТА ЗА ЛИТЕРАТУРА ПРЕЗ 1976 г.

За българската литература, литературна критика и литературознание 1976 г. бе време за задълбочен анализ на постижения и тенденции, стимулиран от крупните събития в общественния живот — XI конгрес на БКП, Юлския пленум на ЦК на БКП, III конгрес на СБП. Именно в духа на техните решения бе и дейността на Института за литература, насочена към разрешаването на значими проблеми. В областта на Историята на литературното развитие научноизследователската дейност бе свързана главно с мащабната задача за написване на много томна история на българската литература, като бяха потърсени такива форми на работа, че работата на всички сътрудници да бъде пряко или косвено свързана с тази основна задача. С оглед на това бе създадена и проблемна група „Проучване на неразработени етапи и проблеми на българската литература от Освобождението до наши дни“ с ръководител М. Цанева, която привърши предсрочно работата си. Активна бе и дейността на проблемната група „Творчески анкети“ с ръководител Ив. Сарандев, в която бяха обсъдени анкети с А. Гуляшки (К. Бъклова) и К. Калчев (Е. Константинова); подготвят се и анкетите с И. Волен (Р. Дамянова), Д. Жотев (В. Янева), Кр. Григоров (Л. Григорова) и др. Продължава работата си и проблемната група „Възникване и развитие на жанровете през Възраждането“ с ръководител Цв. Унджиева.

Недостатъчно активна е обаче работата на проблемната група „Литературният процес, отразен в периодичния печат“ с ръководител Е. Константинова, която, въпреки че трябваше в края на 1976 г. да представи един том с изследвания, все още е в процес на уточняване на програмата, отделните теми, сроковете за разработката им и пр.

Значителна дейност разви през 1976 г. проблемната група „Кирило-методиевска енциклопедия“. Извършена е огромна подготвителна работа, която бе доклаждана от ръководителя на групата акад. П. Динев в Научния съвет на ЕЦЕЛ през октомври 1976 г. и получи положителна оценка. През 1977 г. цялата дейност на специалистите по старобългарска литература в института и

извън него ще бъде насочена към срочното завършване на Кирило-методиевската енциклопедия.

Обществено значима бе дейността на проблемната група „100 години от Освобождението на България“ с ръководител Хр. Дудевски. Във връзка със стогодишнината от Априлското въстание бяха проведени национална и зонални научни сесии, в които членове на групата участваха с доклади и научни съобщения. Институтът за литература организира национална юбилейна сесия съвместно с ОК на БКП в Пазарджик, на която бяха изнесени 15 научни доклада и съобщения (Г. Димов, Ем. Георгиев, Е. Каранфилов, М. Цанева, Цв. Унджиева, Хр. Дудевски, Д. Леков, Г. Вълчев, Р. Дамянова). Членове на групата взеха участие и в други научни сесии — Хр. Дудевски, Г. Димов, М. Цанева, Цв. Унджиева, Д. Леков участваха в сесиите в Пловдив, Ямбол, Сливен, Клисурса, Хасково, с. Ново село. Заслужава да бъде отбелязано и участието на членове на проблемната група в международни, национални и зонални сесии, посветени на стогодишнината от гибелта на Христо Ботев (П. Динев, Цв. Унджиева, Д. Леков).

Проблемната група подготви и ще издаде съвместно със съветското издателство „Художествена литература“ сборник „Освободителната Руско-турска война (1877—1878) и българската литература“, в който участват 13 учени от института и двама външни сътрудници. Довърша се комплектуването на т. I с докладите и научните съобщения по случай 100-годишнината от Освобождението на България. В пълен ход е и работата по англологията с художествени материали за Освободителната война.

По повод кръгли годишнини на видни български писатели — Елин Пелин, Захари Стоянов, Димитър Полянов, акад. Георги Цанев — институтът подготвя сборници с изследвания. От тях вече е приет сборникът за акад. Георги Цанев.

С индивидуални теми в областта на литературната история участват Б. Ангелов („Митрополит Михаил Колосийски. Из историята на руско-българските връзки през XVII в.“), Ст. Кожухаров („Неизвестни палео-

графски особености на среднобългарски химнографски паметници от XII—XIII в.“), Л. Минкова („Български възрожденици в Русия“), С. Басва („П. Р. Славейков“. Монография, II част), М. Цанева („Иван Вазов“. Монография), Ст. Каролов („Проблеми от творчеството на П. П. Славейков“), Е. Каранфилов („Душевността на нашия народ в историческото развитие на българската литература“).

В раздела „Литературно наследство“ през 1976 г. трябваше да бъде завършено изданието „Васил Д. Стоянов. Съчинения“, съвместна работа на Д. Леков и В. Бехиньова от Института за чешка и световна литература (ЧССР). Продължава работата около изданието: „Константи Преславски. Учително евангелие“ (Л. Грашева), „Из руските архиви и руския периодичен печат“ (Цв. Унджиева), „Неофит Бозвели. Литературен архив“ (Ил. Тодоров), „Никола Йонков Вапцаров. Архив“ (Б. Вапцарова). Четири години предсрочно бе предадено изданието на Иван Александровия сборник от проф. К. Куев.

В областта на теоретико-методологическите въпроси на литературата и литературния процес работи проблемна група „Критика на съвременните буржоазни теоретико-литературни и естетически концепции. Буржоазни течения в литературата“ с ръководител проф. Ат. Натев, който работи над книга „Теория и изкуство“. Резултати от своите изследвания той е изнесъл на Международния симпозиум в Лойздел, Холандия, и на VIII международен конгрес по естетика в Дармшат, ГФР. Въпроси от това направление разработва и И. Панова, която също участва на конгреса в Дармшат, като продължава да работи върху своята планова задача „Стил и стилистика“. Ст. Илиев е предал плановата си работа „Естетика на символизма“. В края на тази година трябва да приключи работата си и проблемната група „Формиране на социалистическата литература“ с ръководител проф. Г. Димов.

В направление Сравнително литературознание. Закономерности в развитието на световната литература работят две проблемни групи — „Общото и особеното в литературите на социалистическите страни“ с ръководител проф. В. Колевски и „Методологически проблеми на българската литературна история“ с ръководител Б. Ничев.

Първата проблемна група работи съвместно с учени от Института за световна литература „Максим Горки“ при АН СССР. За сборника, който се подготвя, са представили изследванията си проф. В. Колевски, Т. Жечев и Кр. Куюмджиев. Дейността на втората група се осъществява в рамките на теоретически семинар, на който досега са прочетени доклади от Б. Ничев, Ст. Кожухаров, Й. Холевич, П. Русев, Кр. Станчев,

Е. Константинова и др.¹ Проблеми на сравнителното литературознание се осветляват и в индивидуални теми, като например „Проблеми на сравнителното литературознание. Върху южнославянски материали“ от Б. Ничев.

През 1976 г. сътрудниците на Института за литература работиха и върху други теми, свързани с историята на българската литература, сравнителното литературознание и теория на литературата. Бе обсъден и приет за печат „Летопис за Н. Й. Вапцаров“ от Б. Вапцарова. Бяха разработени програма² и предложение за етапите в подготовката измногомтомна „История на българската литература“, които бяха разглеждани от научните съвети на Института и на ЕЦЕЛ и изиратени в Секретариата на БАН. Голяма част от сътрудниците на института оказаха ценна помощ като преподаватели и асистенти в СУ „Климент Охридски“, ВПИ — Шумен, Пловдивския университет. Секцията по теория на литературата организира специален дипломантски семинар към фак. по Слав. фил. към СУ „Климент Охридски“. През май 1976 г. около 15 сътрудници на института изнесоха лекции в курса за усъвършенстване на учителите, организирани от СУ. Активно е участието на института и в научни сесии и конференции — на Международния симпозиум в Търново „Търновска книжовна школа. Ученици и последователи на Евтимий Търновски“ (акад. П. Диневски, проф. Б. Ангелов, Кл. Иванова, Ст. Кожухаров, Л. Боева), на Международния симпозиум по периодизация на балканските литератури, организиран съвместно с Института по балканистика (акад. П. Диневски, акад. П. Зарев, проф. Ем. Георгиев, Б. Ничев, Ст. Таринска) и други международни конференции в чужбина (акад. П. Диневски, проф. Ем. Георгиев, проф. Г. Димов, проф. Ат. Натев, проф. В. Колевски, Б. Ничев, И. Панова, Св. Николова и др.).

Институтът поддържа тесни връзки и с други научни учреждения — Държавния исторически архив, Музея в Рилския манастир, Народна библиотека „Кирил и Методий“ и др. С помощта на сътрудници на института бе подготвена от Комитета за изкуство и култура изложба „Българската ръкописна книга X—XVIII в.“, Институтът за литература оказва съдействие и на ред издателства, на Българската енциклопедия, на КТР и други културни и обществени организации.

През 1976 г. излязоха от печат редица книги на учени от института. Преди всичко би трябвало да се отбележи т. I от „Речник на българската литература“, който се посрещна с изключителен интерес от култур-

¹ Материалите от работата на семинара се публикуват в сп. „Литературна мисъл“ под рубрика „Методологически проблеми на литературната история“ — бел. ред.

ната общественост у нас и в чужбина. В края на 1976 г. излезе от печат и т. IV на „История на българската литература“.

Наред с колективните трудове трябва да се отбележат и ред авторски книги, като „Жрецьт-воин“ от проф. Ст. Каролев — първата цялостна монография за П. П. Славейков, „Тодор Пеев. Съчинения“ (съставена и редактирана от Д. Леков и Ив. Сестримски), „Литературен архив. Т. VI. Приписки в библиотеката му“. Излезе на руски език и т. I от сборника „Руско-български литературни и фолклорни връзки“, подготвен съвместно с Института за руска литература в Ленинград. Интерес предизвика и книгата на Ст. Илиев „Противоречивият свят на Яворов“.

Институтът за литература продължава да поддържа творчески контакти с научни институти от СССР, ГДР, Чехословакия, Румъния, Полша и други страни. През 1976 г. негови гости бяха научни сътрудници от СССР, Чехословакия, ГДР и други социалистически страни. Особено интересна бе

срещата на сътрудниците на института с акад. Д. С. Лихачов, който изнесе беседа на тема „Трудът на литературоведа“.

Погледът върху дейността на Института за литература през 1976 г. доказва, че обединяването на работата на отделните му звена около подготовката на многотомната „История на българската литература“ дава вече своите резултати — активизира се дейността на Кирило-методиевската енциклопедия, подготвени са редица творчески анкети, излязоха от печат монографии върху крупни български писатели (П. П. Славейков), готвят се за печат писателски архиви, работи се върху делото на творци от старата, възрожденската и новата българска литература. Същевременно, колкото и очевидно да са резултатите, не може да не се отбележи, че има още ред неоползотворени резерви, че е необходимо по-машабно и съгласувано планиране дейността на секциите и отделните сътрудници — за да бъде дейността на Института за литература на висотата на поставените задачи.